

Once upon a time there was the price of oil in the market.

ترجمه این اثر را تقدیم می‌کنم به

قیمت نفت در گذر زمان

که چهار دهه مستمر به فریب و توسعه دانش خدمت

کرده است.

نویسنده: سالواتوره کارولو

ترجمه: دکتر کیومرث حیدری

با مقدمه دکتر حجت‌اله غیبی‌فر، رئیس دپارتمان مطالعات نفت اوپک

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

دفتر اسناد و کتابخانه ملی

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۹۴

۱۳۹۴

کارلو سالواتوره، Carollo Salvatore، قیمت نفت در گذر زمان، مترجم: حیدری، کیومرث - ۱۳۵۳، با
مقدمه دکتر حجت‌الله غنیمی فرد، تهران، کویر، ۱۳۹۴.

ISBN: 978-964-214-121-0

فیبا. نمایه. کتابنامه. واژه‌نامه. ۱۵۸ ص.

Once upon a time there was the price of oil.

عنوان اصلی:

نفت - فراورده‌ها - قیمت‌ها. نفت - صنعت و تجارت - تاریخ. حیدری، کیومرث، ۱۳۵۳، مقدمه نویسنده.

۳۳۸/۳۳۲۸۲

HD۹۵۶۰/۴/۱۵ق۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۶۳۴۸۸

www.ketab.ir

این کتاب ترجمه‌ای است از: Once upon a time there was the price of oil

ISBN: 978-964-214-121-0

Once upon a time there was the price of oil

روایتی از نفت و قیمت آن

قیمت نفت در گذر زمان

نویسنده: سالواتوره کارولو

مترجم: دکتر کیومرث حیدری

- طراح جلد: سعید زاشکانی • حروفنگار و صفحه‌آرا: انتشارات کویر، نسرين قدرتی
- لیتوگرافی و چاپ: غزال • صحافی: کیمیا • شمارگان: ۱۰۰۰ • چاپ اول: ۱۳۹۴
- شابک: ISBN: 978-964-214-121-0 • قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

Email: kavirbook@gmail.com

- نشانی: تهران، کریم‌خان زند، ابتدای قائم‌مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۲۰، ساختمان کویر
- کد پستی: ۱۵۸۵۹۱۴۹۱۳ • تلفن: ۸۸۳۰۱۹۹۲ - ۹ و ۸۸۳۴۲۶۹۸ • نمابر: ۸۸۳۴۲۶۹۷

• تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً،

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست

۱۱	مقدمه.....
۱۳	مقدمه مترجم.....
۱۷	پیش درآمد مولف.....
۱۹	پیشگفتار.....
۲۳	راهنمای سریع.....
۲۷	۱. تضادهای دنیای نفت خام.....
۳۳	۲. رویدادهای سال ۲۰۰۸.....
۳۵	سیاست جهانی انرژی.....
۳۶	بحران مالی.....
۴۱	تقاضا/عرضه بنزین و نفت گاز.....
۴۷	۳. سیر تحول قیمت نفت خام از ۱۹۶۰ تا بحال.....
۴۸	۱۹۶۰-۱۹۸۰: انحصار نفت و دو بحران دهه ۱۹۷۰.....
۵۱	دهه ۱۹۸۰: محو تدریجی اوپک.....
۵۳	جنگ قیمت.....
۵۵	۱۹۸۵-۲۰۰۰ از معرفی برنت به عنوان یک مرجع بین المللی تا قانون هوای پاک.....

۵۸.....	خودکشی اوپک.....
۵۹.....	آغاز فعالیت بازار آزاد.....
۶۲.....	تبعات چرخش در مسائل زیست محیطی.....
۶۳.....	۴. تغییرات بازار سوخت وسایل نقلیه.....
۶۳.....	تحول مطالبات زیست محیطی.....
۶۹.....	بنزین و ترکیبات آن.....
۶۹.....	ریفرمینگ.....
۷۱.....	کراکینگ.....
۷۱.....	آلکیلایزینگ.....
۷۲.....	ایزومریزاسیون.....
۷۲.....	بندبازی پالایشگران.....
۷۴.....	سیاست مالی کشورهای صحرایی در ارتباط با سوخت.....
۸۱.....	۵. جریان جهانی نفت.....
۸۴.....	تحول پائین دستی.....
۸۸.....	ساختار دنیای عرضه.....
۹۱.....	۶. مدل کلاسیک بازار جهانی نفت.....
۹۹.....	۷. مدل کوتاه مدت بازار بین المللی نفت.....
۱۰۷.....	۸. بازار برنت.....
۱۰۸.....	قرارداد خرید و فروش.....
۱۱۲.....	بازار سلف برای برنت (قرارداد برنت ۱۵ روزه).....
۱۱۸.....	بازار برنت IPE.....
۱۲۰.....	جدائی قیمت نفت و نفت.....
۱۲۳.....	۹. کاربردهای اصلی بازارهای سلف و آتی ها.....
۱۲۳.....	گردش مالیات.....
۱۲۳.....	مرجع.....
۱۲۴.....	پوشش ریسک های قیمت.....

- ۱۳۱..... زمان توافق با خریدار در مورد جزئیات فروش
- ۱۳۱..... سفته بازی روی انعطاف پذیری فعالیت بارگیری
- ۱۳۴..... اوضاع کسب و کار: بهبود یا کساد
- ۱۳۴..... شکل گیری دو وضعیت در بازار
- ۱۳۶..... فرایندهای پایانه‌های بارگیری
- ۱۳۹..... ۱۰. مشکلات بازار سلف برنت
- ۱۴۷..... ۱۱. ما خودمان اویک هستیم

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی تاریخ بازار نفت اگر چه برای بسید در مطالعات تاریخ اقتصاد انرژی نیست ولی توجه به این تاریخ از زوایای مختلف توسط تحلیل گرانی که دیدگاه‌های یکسانی به رویدادهای گذشته و معاصر ندارند، خوانندگان را بر آن خواهد داشت که تنها به یک تحلیل تاریخی از یک پدیده مهم اکتفا نکنند.

اگرچه خوانندگان ایرانی با همه تحلیل‌های نویسنده کتاب موافق نخواهند بود ولی ترجمه کتاب قیمت نفت در گذر زمان توسط جناب آقای کیومرث حیدری عرصه را برای محققانی که به دنبال تکمیل و یا اصلاح برخی نظرات نویسنده می‌باشند، باز کرده است. باشد که کشور عزیزمان که قدیمی‌ترین کشور نفتی خاورمیانه است در همه زمینه‌های مربوط به صنعت نفت و از جمله تحلیل رویدادهای گذشته و حال بازار نفت در صحنه بین‌المللی از نام‌آورترین کشورها باشد.

و من الله التوفیق و عاید التکلان

دکتر حجت‌الله غنیمی‌فرد

عضو هیئت علمی دانشگاه صنعت نفت

و رئیس دپارتمان مطالعات نفتی - دبیرخانه اپک (وین - اتریش)

فروردین ۱۳۹۴

مقدمه مترجم

در مقام یک مترجم، دو کار دشوار باید صورت پذیرد. انتخاب اثر و ترجمه‌ای شایسته. در مورد کار اول باید گفت، این کتاب حاصل نگاه یک کارشناس مجرب به بازار نفت است. زبان کتاب، ساده و روان است. بنابراین طالب و بیانی از علاقمندان بازار نفت می‌توانند با آن ارتباط برقرار نمایند. نگاه تاریخی منتخب نویسنده، تصور شفافی از توالی و ارتباط رویدادهایی را به دست می‌دهد که به شرایط امروز منجر شده‌اند. در طول یک قرن از عرضه نفت به بازارهای جهانی، روش‌های عرضه، قراردادها، بازار و ابزارهای آن و قیمت نفت دچار تغییراتی بنیادی شده‌اند. نویسنده این رویدادها را با نگاهی مستدل و حرفه‌ای بررسی کرده است. با وجود اهمیت بخش‌های مختلف کتاب و آموزه‌های مختلف، حائز اهمیت و مستتر در هر پاراگراف کتاب، پیام اصلی نویسنده را می‌توان در یک عبارت یعنی «جانی نفت از قیمت آن» خلاصه کرد. برداشت من از مطالب کتاب این است که این اتفاق همانند آن مثال معروف «حرکت مورچه‌ای سیاه روی سنگی سیاه در شبی بی‌مهتاب» رخ داده است. نویسنده متذکر است توسعه بازارهای کاغذی موجب شده چیزی که در بازار به‌عنوان نفت برنت مبادله می‌شود، راه مستقلاً از نفت خام و بازار آن ببیماید. بنابراین دیگر نمی‌توان قیمت برنت را به‌عنوان قیمت نفت خام که به تعبیر وی «چیزی است که دست را کثیف می‌کند»، قلمداد کرد. کتاب حاکی از آن است که برخی از تصمیمات سازمان اوپک، در جهت صیانت از منافع اعضای این سازمان نبوده است. به‌طور مثال انتخاب برنت به‌عنوان قیمت مرجع را دقیقاً همان وضعیت مطلوبی می‌داند که ناچر و شهروندان لندن به دنبال آن بوده‌اند. وی این تصمیم را موجب خودکشی اوپک می‌داند و دلیل آن را اتصال بازار فیزیکی نفت به بازاری مالی عنوان می‌کند که سازمان اوپک هیچ اختیاری در هدایت و کنترل آن ندارد.

تفکیک بازار فرآورده‌ها از بازار نفت خام، نکته کلیدی دیگری است که نویسنده تلاش زیادی برای تحلیل نقش و اهمیت تاثیرگذاری آن صورت داده است. برای این منظور وی تقاضای فرآورده‌های نفتی را در کنار محدودیت‌های پالایش مورد بررسی قرار داده و آن را مستقل از بازار نفت خام در نظر می‌گیرد. به بیان ساده و در یک مقیاس بزرگ‌نمایی شده می‌توان فراوانی باد را با کمبود انرژی برق (متاثر از محدودیت در مولدهای برق بادی، با فرض عدم وجود سایر فناوری‌های تولید برق) مقایسه کرد.

نکته حائز اهمیت دیگر، تاثیر مقررات زیست‌محیطی بر چگونگی تامین سوخت‌های خودروئی و تاثیر مورد اخیر بر بازار فرآورده‌ها و به دنبال آن بازار نفت خام است. مؤلف قیود زیست‌محیطی وضع‌شده بر سوخت‌های خودروئی را با سرمایه‌گذاری در توسعه ظرفیت‌های پالایشی ناسازگار دانسته و رد پای برخی آشفتگی‌های بازار را تا رسیدن به این تصمیم دنبال می‌کند. البته دنبال کردن رد پائی در کویر، همزمان با طوفانی از شن، کار ساده‌ای نیست.

گرچه نویسنده به روشی از به‌کارگیری مدل‌های اقتصادی، بدون لحاظ محدودیت‌های فنی بازار نفت توسط گروهی از تحلیل‌گران و متخصصان اقتصادی، انتقاد می‌کند با این حال این موضوع ضعف علم اقتصاد نیست بلکه روش نادرست به‌کارگیری مدل‌های اقتصادی مورد انتقاد است. مترجم معتقد است تأکیدی که بر تفکیک بازار فرآورده از بازار نفت خام شده، قابل نقد است. علاوه بر این تأکید بر تعیین قیمت نفت توسط حرارت سنج، حتی در شرایطی که نگاه نویسنده کمی طنزآمیز بیان شده باشد، تأثیری در نگاه مکانیکی به بازار نفت است.

با این وجود، رشد علم و درک جامع‌تر پدیده‌های واقعی تنها در سایه نگاه‌های متفاوت از زوایای مختلف به مسائل واحد حاصل می‌شود. این کتاب، ریحای متفاوت به مسئله‌ای کاملاً آشنا برای فعالان و تحلیل‌گران بازار نفت می‌گشاید. به همین دلیل برای ترجمه انتخاب شده است. بنابراین مطالعه آن به همه علاقمندان بازار نفت توصیه می‌شود. مترجم تلاش کرده از روی آخرین نسخه کتاب، با رعایت امانت و در جهت انعکاس اطلاعات دقیق و صحیح، برخی داده‌ها و نمودارها را به روز نماید.

اما در مورد کار دوم یعنی ارائه ترجمه‌ای شایسته، هرچند تمام تلاش مترجم صرف این کار شده است اما کفایت نمی‌کند. گمان می‌کنم شبیه سفال‌گری بوده‌ام که در پوشش یک نقاش تمام تلاش خود را برای ترسیم چهره زیبارویی صورت داده است. ترجمه هر اثر، با تمام ظرافت‌ها و تسلط مترجم، شخصیتی مستقل از خود اثر است زیرا مترجم حرف‌های نویسنده را از دریچه نگاه خود عبور می‌دهد. تسلط یک مترجم به دانش فنی، زبان و فضائی فرهنگی که نویسنده آن را تنفس می‌کند می‌تواند شکاف میان اثر و ترجمه آن را کاهش دهد اما این فاصله هیچ‌گاه از میان نخواهد رفت. امیدوارم تلاش مترجم در این کار، کمترین شکاف را به جا گذاشته باشد.

لازم می دانم از استاد بزرگوaram جناب آقای دکتر غنیمی فرد تشکر کنم. علاوه بر اینکه یک نسخه از کتاب به لطف ایشان در اختیار اینجانب قرار گرفت، علی رغم مشغله فراوان در دبیرخانه سازمان اوپک، یادداشتی بر ترجمه کتاب نوشته اند که کوتاه اما حائز اهمیت است. از آقایان آریائی و بختیاری و همچنین سرکار خانم فائضی مدیر محترم مرکز اطلاع رسانی و فناوری شرکت ملی نفت و همکار ایشان سرکار خانم افصحی تشکر می کنم. علاوه بر این، از مدیریت توسعه منابع انسانی و کمیته انتشارات شرکت ملی نفت ایران که امکان نشر این اثر را فراهم نموده اند سپاسگزاری کرده و برای همه دست اندرکاران انتشارات مطالب علمی آرزوی توفیق می نمایم.

در نهایت از آقایان دکتر غلامرضا حیدری و آقای مظفر، مدیر محترم انتشارات کویر، تشکر می کنم و سرکار خانم قدرتی، مدیر تولید انتشارات نیز برای کار فنی کتاب، زحمات فراوانی متحمل شدند. طاح جلا جناب آقای سعید زاشکانی هم با دنیائی حرف در سکوت، کم نظیر است. سپاسگوaram، همچنین شا که این اثر را مطالعه خواهید کرد.

«کیومرث حیدری»

پیش درآمد مؤلف

این کتاب حاصل بازخوانی مطالب مهمی است که من برای دوره‌های پیشرفته و سمینارهای بازریابی نفت در دانشگاه وابسته به شرکت این^۱ ارائه کرده‌ام. بنابراین نمی‌توان این کتاب را صرفاً نتیجه زحمات من دانست. همچنین این کتاب شامل توسعه مدلهایی در طول سال‌ها برای تفسیر بازار بین‌المللی نفت نیست. بلکه می‌توان گفت نتیجه مباحثات دو جانبه با دانشجویان و نمایندگان برخی کشورهای تولیدکننده است که در این دوره‌ها و سمینارها مشارکت داشته‌اند. در اینجا از تمام این اشخاص سپاسگزاری می‌کنم.

همچنین مایلم از پروفسور انزو دی گیلیو،^۲ رئیس دانشگاه انی تشکر کنم که ضمن ابراز علاقه برای شرکت در این دوره‌ها، مرا تشویق کرد مباحث ارائه شده را بصورت کتاب تنظیم و منتشر نمایم.

در نهایت از دکتر کاترینا مارموراتو^۳ تشکر می‌کنم که علاوه بر توانمندی حرفه‌ای قابل تحسین در ارائه دوره‌های فوق، چندین ماه وقت آزاد خود را برای همکاری در تنظیم برخی ضمائم تخصصی و ویرایش کتاب تخصیص داد.

«سالواتوره کارولو»

1. Eni Corporate University.

2. Prof. Enzo Di Giulio.

3. Caterina Marmorato.

پیشگفتار

عنوان کتابی که در دست دارید، یادآور روایت یک داستان است. برای روایت یک داستان، به‌ویژه یک داستان خوب، رعایت سه شرط لازم است. اول، باید رویدادهای معینی رخ داده باشد. دوم، رویدادها باید توالی داشته باشند. این توالی باید مبتنی بر یک جریان حسی بوده و در صورت امکان توجه خواننده را به خود جلب نماید. سوم، صدایی از دل داستان بجوشد و آن را به‌طور شفاف و دلنشین روایت کند. کتاب سالواتوره کارولو هر یک از این ویژگی‌ها را دارد. این کتاب داستان مطلب جدی مورد علاقه همه ما را روایت می‌کند.

به نظر می‌رسد دنیای نفت پشت پرده‌های مختلف، پنهان است. امروزه زندگی انسان، با شناختی که از آن داریم، بدون نفت امکان‌پذیر نیست. علی‌رغم بحث‌های مختلف در مورد اوج نفت و پایان عصر نفت، این سوخت همچنان منبع اصلی انرژی اولیه است. بر اساس آخرین گزارش چشم‌انداز انرژی جهان که آژانس بین‌المللی انرژی منتشر می‌کند، سهم نفت به‌عنوان یک منبع انرژی ۳۴ درصد در مقابل سهم ۲۶ درصدی ذغال سنگ و ۲۱ درصدی گاز طبیعی، بوده است. بر اساس همین گزارش و تحت سناریوی مرجع برای ۲۰۳۰، سهم نفت خام، در مقابل سهم ۱۰ درصدی ذغال سنگ و ۲۲ درصدی گاز طبیعی، بالغ بر ۳۰ درصد خواهد بود. نفت تأثیر زیادی بر زندگی شهروندان کشورهای غربی داشته و این تأثیر همچنان تداوم دارد. احتمالاً این تصویر برای شهروندان کشورهای شرقی نیز صادق باشد. نفت یک منبع تجدیدپذیر نیست. این بدین مفهوم است که روزی، احتمالاً در بلندمدت، نفیس آن به شماره خواهد افتاد. اما این مسئله اصلی نیست. مسئله اصلی این است که ما با ماده‌ای سر و کار داریم که تاریخ جهان را شکل می‌دهد، دگرگون می‌سازد، جهت آن را مشخص و پیکربندی آن را معین می‌نماید. این نه تنها برای یک دوره طولانی مقدر شده بلکه، بدون شک حتی با خاموش شدن شعله‌های خوشرنگ نفت — همانند هر چیز دیگری در دنیا — همچنان این تأثیر (با

ظاهری متفاوت) تداوم خواهد داشت و در نهایت در خلاء زمان محو خواهد شد. درست مانند روم باستان که فارغ از افول آن، همچنان زندگی ما را متأثر می‌کند. به روشی مشابه، نفت الگویی از توسعه و جغرافیای سیاسی به جهان داده است که تا چند قرن ادامه خواهد یافت. اما همه اینها در مورد آینده است. امروز ما در میانه عصر نفت زندگی می‌کنیم و هنوز، همچنان که اشاره شد، نا آگاهی غم انگیزی در مورد اهمیت این منبع حیاتی وجود دارد. تاکنون کتاب‌های مختلفی در مورد نفت نوشته شده است. این کتاب درباره دانش فنی عملیات پیچیده اکتشاف یا تولید از میدان نفتی و یا انتقال نفت خام از طریق اقیانوس‌ها به سراسر جهان نیست. بلکه این کتاب درباره دو کلمه سخن می‌گوید، اگر نه میلیاردها، اما میلیون‌ها بار در رسانه‌ها از آنها یاد می‌شود «قیمت نفت». این عبارت که تیر شگرفی بر زندگی ما دارد، ترکیبی از چند نیروی عظیم است که برای شکل دادن به آن با یکدیگر تعامل می‌کنند. این نیروها عبارتند از هزینه‌ها، تصمیمات مرتبط با مخارج و سرمایه‌گذاری، استفاده از ذخایر، عملیات پوشش ریسک، سفته بازی‌ها، معاملات، سیاست‌های شرکت‌های پیمانکاری، سیاست دولت‌ها، شرکت‌های نفتی و ... هم زمان نهادهای از فعالیت‌های بی شمار نیز از قیمت سرچشمه می‌گیرند که متغیرهای اساسی اقتصاد و نرخ ارز، تراز پرداخت‌ها، قیمت بنزین و گازوئیل، قیمت برق، نرخ تورم و بیکاری و ... تحت تاثیر خود قرار می‌دهند. بنابراین قیمت نفت تاثیری عمیق و قدرتمند بر حیات ما دارد. البته رغم همه این موارد، مشکل به اندازه کافی مورد بررسی قرار نگرفته است. در عوض تنها، اشاره‌ای گذرا بسنده شده و روزنامه نگاران تلاش می‌کنند آن را توضیح دهند. با این حال، هیچ‌کس فراتر از حلقه‌ای از کارشناسان، حرفی در این زمینه نمی‌زند. واقعیت این است که این حلقه، برای بیان حقایق، بسیار محدود است. متأسفانه نفت در این سرنوشت وضعیتی مشابه سایر منابع انرژی دارد. تعداد بسیار اندک دوره‌های اقتصاد انرژی در دانشگاه‌ها، در سراسر جهان بیانگر این موضوع است. تعداد اندک کتاب‌های اقتصاد انرژی، در مقایسه با کتاب‌های درسی اقتصاد محیط زیست، نمونه دیگری است. به علاوه مسئله انرژی که مرکز ثقل تمام فعالیت‌های اقتصادی است، در دوره‌های دانشگاهی، به ویژه در رشته اقتصاد، کالبد شکافی نمی‌شود. در نتیجه با توجه به پیلۀ مستحکم تنیده شده برای متخصصان، قیمت نفت همچنان به عنوان مسئله‌ای مبهم و پیچیده باقی مانده است. هنگام تلاش برای رفع ابهام از این مسئله، این کار غالباً به شیوه‌ای گمراه‌کننده و ناشیانه انجام می‌شود. اطلاعاتی

که رسانه‌ها ارائه می‌دهند، یک سناریوی مخوف را تداعی می‌کند. تا همین یک سال پیش برخی قیمت ۲۰۰ دلار را برای هر بشکه نفت پیش‌بینی و از اوج نفت و یا پایان عصر نفت صحبت می‌کردند. به نحو مشابهی اوپک نیز خود را برای قیمت‌های بالا آماده می‌کرد و در نقش خودش می‌دید. در چنین وضعیتی افکار عمومی مستعد پذیرش معرفی مقصر اصلی، بر مبنای تحلیل‌های محدود و جهت‌دار، می‌شود.

کتاب سالواتوره کارولو دربارهٔ همهٔ این مسائل صحبت می‌کند. این کتاب روایت قیمت نفت را از انتها بازگو می‌کند. یعنی زمانی که قیمت نفت از ۱۵۰ دلار به کمتر از ۴۰ دلار سقوط کرد. چرا این اتفاق افتاد؟ عوامل بنیادی تا چه اندازه می‌توانند علل آن را توضیح دهند؟ طرح چنین سئوالاتی در آغاز، موجب می‌شود خواننده با ظرافت خاصی سیر تحولات ازار است را ترک کند. علاوه بر این برخی مسائل مرتبط با این و نسبتاً فنی، مانند قرارداد های خرید ساختار عرضه جهانی، تحولات مقررات زیست محیطی و فرایند پالایش نفت خام نیز مورد توجه قرار می‌گیرند. با این حال قیمت و نحوهٔ شکل‌گیری آن همچنان به‌عنوان سئوالی کالبدی، درونمایهٔ کتاب را تشکیل می‌دهد. مسائل متنوعی که در کتاب مطرح شده است به‌درج سئوالات اولیه را پاسخ می‌دهد. گو اینکه آنها تکه‌های یک پازل هستند که باید به هم وصل شوند. نویسنده در خصوص نقش عوامل مختلف در بالا بردن یا پائین آوردن قیمت نفت خام توضیحات بسیار شفافی ارائه کرده است. جان کلام اینکه وی برخی از این عوامل را شناسایی می‌کند. در اینجا فهرست این عوامل فاش نمی‌شود تا خواننده از لذت کشف آنها به هنگام مطالعهٔ کتاب بهره‌مند شود. تنها به ذکر این نکته اکتفا می‌شود که این کتاب حاصل تجربیات وسیع نویسنده در صنعت نفت است. هنگام مطالعهٔ کتاب، صدای یک متخصص را می‌شنویم. مردی که در صنعت نفت کار می‌کند و وظیفهٔ اصلی او، به سهم خودش مشارکت در شکل‌گیری، نه توضیح، قیمت‌هاست. نویسنده همچنان به گروهی از متخصصان سرآمد متعلق است که به پاس دقت نظرشان در هر کاری که انجام می‌دهند، موفق می‌شوند تجربه و تفکر را با هم تلفیق نمایند. متأسفانه، این متخصصان بسیار کمیابند. دشوار است بگوییم به کمایی آن دسته از اساتید دانشگاه که راه معکوس را طی می‌کنند یعنی از مباحث نظری عبور کرده و قدری به تجربیات خود می‌افزایند. قدر مسلم، پیوند دانش با تجربه و انعکاس نتیجهٔ حاصل منجر به کتابی مهیج و لذت‌بخش می‌شود. بعضی از خوانندگان ساختار آن را خواهند پسندید زیرا در ورای روایت به جنبه‌های فنی نیز

می‌پردازد. گروهی دیگر از خوانندگان این کتاب را مقدمه‌ای جالب و چابک در مورد دنیای نفت می‌یابند. و در نهایت سایر خوانندگان ممکن است کتاب را به چشم یک منبع درسی نگاه کنند. می‌توان اطمینان داشت برخی با قیاس‌های آن موافق بوده در حالی که سایرین ممکن است این‌گونه فکر نکنند. با این حال، کارکرد اصلی هر کتاب، تهییج افکار و بارور کردن دانش در سایه اندیشه‌هاست. فرانس کافکا، نویسنده شوریده دهه ۱۹۹۰ (به شوریدگی بازار نفت) می‌گوید، «هر کتاب می‌بایست چکشی باشد برای دریای یخ‌زده درون انسان‌ها». دریای یخ‌زده تنها جزء هستی و کرانه‌ای نیست که نویسنده‌ای از پراگ درمی‌نهد. اغلب یخ‌های شناور در دریا محصول پیشداوری‌هاست. هیچ‌گاه نمی‌توان با توضیحات دم‌دستم و غباری غیرقابل پرسش در دانش فسیل‌شده درون بازنگری کرد. با احترام و به شایستگی می‌توان این کتاب را چکش محکمی تعبیر کرد.

«انزو دی گیلیو»

«رئیس دانشگاه انریکو مانتی»

(دانشگاه وابسته به شرکت انی)